

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

שמות

ישנה הבטחה גמורה בתורה שעוברים בלי הפסק כלל לחיים נצחיים דימות המשיח
אפילו דיבורים על מסירת חלקי ארץ ישראל הינם פיקוח נפש ממש!

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

הי' תהא שנת פלאות דגולות

מאה עשרים ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות ש"פ שמות, כ"א טבת ה'תשנ"ב

– תרגום מאידית –

„הבאים מצרימה“, אזי „ואלה שמות בני ישראל“, „שלא שינו את שמם“; משא"כ לפי המדרש הראשון הנ"ל נמצא, שלא רק בשביל „ואלה שמות בני ישראל“ באה הגאולה משך זמן לאחרי זה, מאתיים ועשר שנה, אלא יתירה מזו – השמות עצמם נזכרו כאן „על שם גאולת ישראל“, כלומר, ש„ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה“ קאי על הגאולה, שזהו לכאורה בסתירה לפשטות הענין ד„הבאים מצרימה“, הירידה בגלות.

גם צריך להבין: לפי פירוש המדרש ש„על שם גאולת ישראל נזכרו כאן“, הרי אפילו אם נמצא ביאור איך „הבאים מצרימה“ קשור עם גאולת ישראל – דרוש הסבר מדוע מדגיש זאת הפסוק; הרי מדובר כאן אודות הירידה למצרים.

יתירה מזו: „על שם גאולת ישראל“ כולל גם – הגאולה העתידה לבוא, כמ"ש במדרש האמור בביאור השייכות דשם יוסף לגאולה, „יוסף ע"ש שעתיד הקב"ה להוסיף ולגאול את ישראל ממלכות הרשעה כשם שגאל אותם מצרים, דכתיב' והי' ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו וגו'“. עפ"ז מתחזקת השאלה: לא זו בלבד שמקשרים את הירידה בגלות מצרים („הבאים מצרימה“) לגאולת מצרים, אלא מקשרים זאת גם – לגאולה העתידה לבוא (שבאה ריבוי זמן לאחרי יציאת מצרים ועאכו"כ לאחרי הירידה במצרים). ובסגנון אחר: מהי השייכות של „הבאים מצרימה“ (הירידה דיעקב וכל בניו וטו"ב (17) שנים ישיבה בשלוה, לאח"ז זמן השכחה וכו' וכו' וחרטומי מצרים ופרעה אמרו הבה נתחכמה וכו' וכו' עד שבנ"י

א. על „ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה“¹, איתא במדרש², על שם גאולת ישראל נזכרו כאן³. ובהמשך מסביר המדרש איך כל שם מ„בני ישראל“ (י"ב השבטים) קשור לגאולה.

ודרוש ביאור: ב„הבאים מצרימה“ מדובר בפשטות אודות ירידת בני בגלות מצרים, כמסופר בהמשך הכתובים והפרשיות, ורק לאחרי זמן רב היתה הגאולה ממצרים (כמסופר לא בפרשתנו ולא בפרשה שלאחרי' – וראו) אלא באמצע הפרשה שלאחרי' (בפ' בא); ואם כן, איך אומר המדרש ש„על שם גאולת ישראל נזכרו כאן“⁴, בדיוק להיפך מ„הבאים מצרימה“ המדובר „כאן“?!

במדרש אחר איתא⁵, שהגאולה ממצרים היתה „בשביל . . שלא שינו את שמם, ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין“. דעפ"ז יש לומר שב„ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה“ מודגשת גם הזכות שבגללה נגאלו בני מצרים („שלא שינו את שמם“). ואי"ז בסתירה להפירוש הפשוט ב„הבאים מצרימה“ (הירידה בגלות), כי כאן זהו רמז בלבד לטעם שאח"כ נגאלו בני מצרים – שבמשך הגלות, החל מהתחלתה כשהי

(1) ריש פרשתנו.

(2) שמו"ר פרשתנו פ"א, ה.

(3) „הוקשה לו שכל פסוקים אלו מיותרים שהרי שמותם כבר מפורשים בסדר ויצא ויגש, ודורש שלכך הוזכרו בריש ספר זה שמדבר בגאולת ישראל ממצרים כו'“ (פירוש מהר"ו שם).

(4) להעיר שכל הספר נקרא „ספר ואלה שמות שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה“ (ב"ר פ"ג, ה). ובלשון הרמב"ן (ס"פ פקודי): „ספר הגאולה“.

(5) ויק"ר פל"ב, ה. וש"נ.

(6) ישע"י יא, יא.

האחרונה בפרק קמא דברכות¹² (שאומרים זאת גם בנוסח ההגדה של פסח)¹³: „אמר ר' אלעזר בן עזרי' הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר¹⁴ למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, ימי חיך הימים כל ימי חיך להביא¹⁵ הלילות¹⁶, והכמים אומרים ימי חיך העולם הזה כל ימי חיך להביא לימות המשיח“.

מפרש רש"י: „כבן שבעים שנה - כבר הייתי נראה זקן ולא זקן ממש שבאת עליו שיבה יום שהעבירו רבן גמליאל מנשיאותו ומינו רבי אלעזר בן עזרי' נשיא כדאיאת לקמן בפרק תפלת השחר¹⁷, ואתו היום דרש בן זומא מקרא זה“.

וצריך ביאור בהשייכות דהמאמר לבעל המאמר¹⁸ רבי אלעזר בן עזרי', והשייכות לכך שהמשנה נאמרה ביום (או בקשר עם היום¹⁹) שנתמנה ראב"ע לנשיא²⁰, דמסתבר לומר שמכיון שראב"ע

מתחילים גלות מצרים) לגאולה העתידה לכוא?!

ונוסף ע"ז יש להבין - כמו שזה בנוגע לכל עניני תורה מלשון הוראה: מהו הלימוד וההוראה מזה עתה, אלפי שנים לאחרי „הבאים מצרימה“ ולאחרי יציאת מצרים?

ב. ויש לומר נקודת ההסברה בזה:

כל הענין ד„הבאים מצרימה“ הוא לאמיתו - „גאולת ישראל“. והירידה שבינתיים היא בחיצוניות, אבל בפנימיות, הירידה גופא היא (לא רק בשביל ועל מנת העלי' שבגאולת מצרים, אלא יתירה מזו -) חלק מהעלי' והגאולה עצמה, עד - העלי' דגאולה האמיתית והשלימה. ומשום כך אומר המדרש על „ואלה שמות בני ישראל מצרימה“ - „על שם גאולת ישראל נזכרו כאן“, שכוונתו גם על הגאולה העתידה לבוא.

ומכיון שכל הענינים ד„הבאים מצרימה“ וגאולת מצרים נמשכים גם לאחרי זה, גם בזמן הזה - כמאחז"ל²¹ „כל המלכיות נקראו על שם מצרים“, ומזכירין יציאת מצרים בכל יום²², ו„בכל²³ דור ודור [וכל יום ויום²⁴] חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא [היום²⁵] ממצרים“ - למדים מזה, שגם בגלותנו זו צריכים להמשיך את „גאולת ישראל“, הגאולה האמיתית והשלימה, כדלקמן.

ג. ויובן זה בהקדים הביאור במשנה

7 ראה רד"ק לתהלים יט, ה. ועוד.

8 ב"ר פט"ז, ד.

9 משנה ברכות יב, ב. רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז או"ח הל' ק"ש סי' סז ס"א. - וראה לקמן בפנים.

10 משנה פסחים קטו, ב.

11 הוספת (ביאור) אדה"ז בתניא רפמ"ז. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים ע' תריח (בהוצאת קה"ת תנש"א) בשוה"ל.

12 יב, ב.

13 וכן הוא גם בתוספתא ברכות שם. ספרי ראה טז, ג. וראה מכילתא בא יג, ג.

14 ראה טז, ג.

15 כ"ה בנוסח ההגדה. שו"ע אדה"ז שם.

16 ובתוספתא שם מוסיף כאן „אלו דברי בן זומא“. וראה חסדי דוד לתוספתא שם.

17 ברכות כח, א.

18 ראה לקו"ש ח"ז ע' 349. וש"ב.

19 דגם באם מפרשים ש„הכמים אומרים כו“ אינם מדברי ראב"ע, ונאמרו לפני זה וראב"ע ידע מזה קודם אמירתו (ולכן אמר „ולא זכיתי“, ראה תויו"ט כאן), הרי גילוי דברי החכמים במשנה זו הי' דוקא ע"י מה שאמר ראב"ע ביום שנתמנה לנשיא. וראה לקמן הערה 32.

20 ובפרט באם מפרשים ש„הכמים אומרים וכו“ הוא מדברי ראב"ע בעצמו. וראה חסדי דוד שבהערה 16, שמוכיח כן מלשון התוספתא שבהערה הנ"ל.

בכלל, להתקשר ולהתאחד עם הקב"ה ע"י תורה ומצוות. ומכיון שזהו ענין כללי בכל התורה והיהדות, לכן, תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", עד באופן ש"בכל דור ודור וכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים".²⁹

ובפרטיות ישנם בזה שלושה שלבים ודרגות:

(א) מזכירין יציאת מצרים, "בכל יום ויום" ("הימים"): כשמאיר אור ה' ("ויקרא אלקים לאור יום"³⁰), צריך בפשטות, לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים, עבודתו של יהודי לצאת ממצרים וגבולים.

(ב) חידוש נוסף בזה, ש"מזכירין יציאת מצרים בלילות", כדרשת בן זומא מהפסוק, "למען תזכור את יום צאתך מארמ"צ כל ימי חיך. . כל ימי חיך להביא הלילות" שאפילו בזמן דלילה וחושך, כשאור ה' איננו מאיר, אפילו בליל הגלותי,³¹ יכולה וגם צריכה להיות "יציאת מצרים".

(ג) החכמים מחדשים עוד יותר³²,

עסק בסוגיא זו בתורה ביום שנעשה נשיא, ה"ז קשור עם עבודתו כנשיא בישראל [ע"ד חיוב הקדימה בלימוד התורה בענינים שהזמן גרמאי, ויש לומר שעד"ז הוא בנוגע לכא"א מישראל ובפרט בקשר ללימוד התורה שלו בענינים שהזמן שלו גרמא], וכן השייכות לדברי ראב"ע, "הרי אני כבן שבעים שנה", שבעים שנה דוקא.

ד. וביאור הענין:

במשנה בא לידי ביטוי גודל העילוי והשבח דיציאת מצרים, שגם לאחר שבנ"י יצאו ממצרים, ישנו החיוב דזכירת יציאת מצרים, "כל ימי חיך", הן בימים והן בלילות (כדברי בן זומא), והן בעולם הזה והן לימות המשיח (כדברי החכמים).²²

הטעם ע"ז הוא - כי (זכירת) יציאת מצרים היא, "יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו כו"²³, אז התחדש פתיחת ענין הגאולה²⁴ - שבנ"י יצאו מגדר עבדות ונעשו בני-חורין בעצם²⁵ ("עבדי הם ולא עבדים לעבדים"²⁶), ובאופן דפעולה נמשכת²⁷ לתמיד.

ובעבודת האדם²⁸: יציאת מצרים מורה על היציאה (דנפש האלקית) ממיצרים וגבולים של מאסר הגוף ועולם הזה

29) ואולי אפ"ל שבתניא שם מפרש דהמשנה דפסחים ("בכל דור ודור חייב כו") משלימה המשנה דספ"ק דברכות שצ"ל זכירת יצי"מ בכל יום (ראה הגש"פ שבהערה 11).

30) בראשית א, ה.

31) ראה זח"ג סו, ריש ע"ב: בלילה. . בגלותא. וראה גם זח"ב קסג, ב. ח"ג כב, א. רלה, ב. תקו"ז תכ"א (מט, ב). וראה תו"א מג"א צד, ד. לקו"ש ח"ז ע' 41.

32) לפי הפירוש שהם מוסיפים על בן זומא, ולכו"ע מזכירין יצי"מ בלילות (וכל פלוגתתם אינה בגוף הדין רק במשמעות הכתוב, "כל ימי חיך") - ראה רשב"ץ ביבין שמועה על הגש"פ כאן. זבח פסח על הגש"פ. ש"ה מס' פסחים קנח, א. צל"ח ופנ"י ברכות שם. ועוד. וראה הגש"פ עם

21) רמב"ם הל' ת"ת פ"ד ה"ח. טושו"ע יו"ד סרמ"ו ס"ד.

22) וראה לקמן הערה 32, שלכמה מפרשים גם לחכמים מזכירין יצי"מ בלילות, וגם לבן זומא מזכירין יצי"מ לימות המשיח.

23) חינוך מצוה כא.

24) ד"ה כימי צאתך תש"ח פי"ב (ע' 164).

25) ס' גבורות ה' (להמהר"ל מפראג) פרק סא.

26) בהר כה, מב, שם, נה, ב"מ, י, א.

27) ראה לקו"ש ח"ה ע' 175.

28) תניא פמ"ז. וראה תו"א יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים כו' ע' תשכח-ט.

בעולם הזה (קודם ימות המשיח).

והחידוש בזה גדול יותר:

(2) אע"פ³³ שבימות המשיח (במצב של גאולה) לא שייך לכאורה הענין דזכירת הגאולה³⁴, גם אז יזכירו את יציאת מצרים. ויתירה מזו: אע"פ שהגאולה האמיתית והשלימה היא שלא בערך לגאולת מצרים, בהיותה גאולה שאין אחרי' גלות³⁵, ואז יהי' ,ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"³⁶, יציאה וגאולה שלימה מכל המיצרים וגבולים, משא"כ גאולת יציאת מצרים היתה גאולה שיש אחרי' גלות, ולא גאולה שלימה, כי ,הרע שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו" (ולכן הוצרך להיות ,כי³⁷ ברוח העם"³⁸) – אעפ"כ מזכירין יצי"מ גם לימות המשיח.

היות שזכירו אז את יצי"מ, ה"ז ראי' שזהו עבור תועלת – בגלל המעלה והחידוש שיצי"מ תפעל גם אז, כדלקמן.

ה. ויש לומר הביאור בזה:

בגאולת מצרים נתחדש כללות ענין הגאולה, פתיחת הצינור על כל הגאולות (גם מהגלויות שלאח"ו), כולל הגאולה העתידה³⁹.

יתירה מזו: אילו זכו, היתה יציאת מצרים גאולה שלימה שאין אחרי' גלות,

(33) ראה רד"ה כי בחפזון תש"ח (ע' 151).

(34) ודוקא בעת הגלות והשעבוד מזכירין ענין הגאולה לשתי פנים: הא' להלל ולשבח להשי"ת על העבר אשר גאלנו וגאל את אבותינו, והב' שע"י זכירה זו מתחזק התקוה והבטחון הגמור בהשי"ת על הגאולה העתידה לבוא (שם).

(35) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתורה

ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב. ועוד.

(36) זכר' יג, ב.

(37) בשלח יד, ה.

(38) תניא פל"א. וראה ד"ה כימי צאתך תש"ח

פי"ג (ע' 167).

ש"כל ימי חייך" כולל – נוסף על כל העולם הזה (ימי חייך העולם הזה), גם – ,להביא לימות המשיח". שהחידוש בזה הוא כפול:

(1) חידוש ב(דין ד)זכירת יציאת מצרים – ש(החיוב דזכירת יצי"מ) ,כל ימי חייך" – שקאי על ,ימי חייך" בעולם הזה ובזמן הזה – כולל ,ימות המשיח". עד שזה נכלל בזכירת יצי"מ ד"כל ימי חייך"

לקוטי טעמים ומנהגים ע' יו. אנציקלופדי תלמודית ערך זכירת יצי"מ ע' רא, וש"נ. והפירוש בדברי ראב"ע ,לא זכיתי" לפי פירוש זה הוא – ,אע"פ שהשתדלתי והתחברתי עם אנשי החכמה לא זכיתי לדעת הרמז שנרמז בכתוב בחיוב קריאת פרשת יציאת בלילה עד שדרשה בן זומא" (פיה"מ להרמב"ם ברכות שם).

ויש מפרשים, שלכו"ע (גם לבן זומא) מזכירין יצי"מ גם לימות המשיח (שהרי בודאי לא תיעקך מצוה מן התורה ח"ו), והחילוק בין בן זומא וחכמים הוא רק בנוגע להלימוד מ"כל ימי חייך" (קול הרמ"ז ושושנים לדוד ברכות שם (הובא בתוס') אנשי שם למשניות שם). חסדי דוד לתוספתא ברכות שם. ספרי דבי רב לספרי ראה שם).

וגם לפי הפירוש (ראה רשב"ץ שם. ועוד. וראה תורה שלימה ח"יב מילואים אות ג) שחכמים ובן זומא פליגי להלכה אם מזכירין יצי"מ לימות המשיח – (א) אין הכרח להכריע שדעת ראב"ע היא כבן זומא, ובפרט באם מפרשים שראב"ע אמר ,וחכמים אומרים כו" (כנ"ל הערה 20). (ב) יש לומר דאדרבה: לפ"ו נמצא שיצי"מ הוא עד כ"כ ענין אחד עם גאולה השלימה (כדלקמן בפנים) – שאין מה להזכיר או יצי"מ, ואדרבה – הגאולה עצמה מזכירה על יצי"מ (ראה ער"ו רשב"א לעין יעקב ברכות שם בביאור הטעם שלדעת בן זומא (שאין מזכירים יצי"מ לע"ל) אין זה ביטול המצוה). ועוד ועיקר: (ג) בכל אופן, כל משנה זו נאמרה ביום שנתמנה ראב"ע לנשיא (כשאמר ,הרי אני כבן שבעים שנה").

וכן מובן גם לפי פירוש המפרשים שחכמים חולקים על בן זומא בנוגע לזכירת יצי"מ בלילות (ראה ג"כ המשנה – רע"ב, תויו"ט, ועוד. אנציקלופדי תלמודית שם ע' ר, וש"נ), שיש לומר בזה בג' אופנים הנ"ל. וראה לקמן הערה 44.

דימות המשיח, ו(ב) יציאת מצרים פועלת חידוש בימות המשיח, שישנה גם המעלה דיצי"מ (כמו שהי' בפועל, בגלל שלא זכו שתהי' זו מיד גאולה שלימה) – המעלה ד, "אתכפיא סט"א", מכיון שהרע הי' עדיין בתקפו (כנ"ל)⁴².

אבל הזכירה דיצי"מ לע"ל היא רק בדרך, "טפל" (שתהא שעבוד מלכות עיקר ויציאת מצרים טפל לו⁴³), כי עיקר הגילוי אז הוא מהגאולה השלימה, שלמעלה מכל מדידה והגבלה, אלא שיחד עם זה מזכירין יצי"מ (בדרך טפל) כי המעלה דגאולה השלימה למעלה מכל מדידה והגבלה לגמרי (באופן ד, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", "אתהפכא"⁴²), נמשכת במדידה והגבלה ד, "כל ימי חיך" במציאות העולם הזה (המעלה דאתכפיא בגאולת מצרים). משא"כ אילו לא היו מזכירים אז יצי"מ, הוה-אמינא שהגאולה נפרדת מ, "כל ימי חיך" בעולם הזה.

ו. עפ"ז מובנת ההוספה והחידוש של החכמים לגבי בן זומא⁴⁴: נוסף על דברי

באופן ד, ה' ימלוך לעולם ועד", כפי שבנ"י אמרו בשירת הים³⁹, כי היו נכנסים או מיד לארץ ישראל בגאולה השלימה⁴⁰. אלא מכיון ש, "נתערבו" ענינים צדיים, ה"ז לא התקיים בפועל.

עפ"ז יש לומר, שאמיתית הענין דיציאת מצרים הוא – "ימות המשיח", הגאולה האמיתית והשלימה, ואמיתית ופנימיות הענין דימות המשיח הוא גאולת מצרים. אלא שבנוגע לפועל – בגלל סיבות צדדיות – יש ביניהם הפסק זמן (בחיצוניות), עד שהגאולה השלימה באה בפועל. אבל גם כל הזמן שבינתיים (בין גאולת מצרים והגאולה השלימה) – "כל ימי חיך" (בעולם הזה) – צריך להיות, "תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" [עד אשר, "כל הימים מימי גאולה הראשונה מגלות מצרים עד גאולה העתידה בב"א הם ימי צאתך מארץ מצרים"²⁴]; והיות שיציאת מצרים היא בפנימיות הענין ד, "ימות המשיח", לכן זכירת יצי"מ, "כל ימי חיך" כוללת במילא גם, "להביא (לימות המשיח)"⁴¹.

עפ"ז מובן ג"כ מדוע מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח (אע"פ שאז יהיו במצב של גאולה, וגאולה שלא בערך לגאולת מצרים) – כי: (א) יציאת מצרים היא ההתחלה ו(יתירה מזו –)

עפ"ז מובן ג"כ מדוע מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח (אע"פ שאז יהיו במצב של גאולה, וגאולה שלא בערך לגאולת מצרים) – כי: (א) יציאת מצרים היא ההתחלה ו(יתירה מזו –)

(39) בשלח טו, יח. וראה לקו"ש חל"א ע' 77 ואילך.

(40) ח"ג רכא, א. וראה גם עירובין נד, א. שמור"ר רפ"ב.

(41) להעיר גם, שבהבטחת הקב"ה ליעקב על גאולת מצרים אמר לו, "ואנכי אעלך גם עלה" (ויגש מו, ד), "היינו ב' עליות... כי על"י זו השני היא רומזת על גאולה העתידה להיות בב"א" (תו"א ריש פרשתנו). וכן בפרשתנו ג, יד, "אמר לו ענין הגאולה האחרונה כפירוש רשי"ש" (תו"א שם).

(42) ראה ד"ה כימי צאתך שם. סה"מ מלוקט ח"ב ע' מ ואילך. לקו"ש חט"ז ע' 125 ואילך. ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 569 ואילך.

(43) ברכות יב, סע"ב.

(44) זהו לפי הפירוש שחכמים מוסיפים על בן זומא (כנ"ל הערה 32). ולפי הפירוש שחכמים חולקים על בן זומא בנוגע לזכירת יצי"מ בלילות (הרי נוסף למ"ש בהערה הנ"ל) – ראה סידור האריו"ל בהגש"פ כאן, שלדעת חכמים אין כח בזמן הזה לברר הלילות, ובמ"א נבאר (לקו"ש ח"ג ע' ג-1016) שתוכן הפלוגתא הוא בנוגע ליצי"מ בפנימיות (יציאה גם ממצרים וגבולים דקדושה) גם במצב דלילות, שבזמן הזה אין כח לזה לרוב בנ"א, והכח לזה יהי' דוקא לימות המשיח, ולכן ס"ל לחכמים שדוקא לימות המשיח מזכירין יצי"מ בלילות. משא"כ בן זומא, שהי' למעלה מעולם (ראה בר"פ פ"ב, ד), הי' בכחו לברר הלילות גם בזמן הזה. ועפ"ז נמצא שאצל בן זומא – ע"י

הוא יודע שזה קשור עם „להביא לימות המשיח“].

ז. עפ"ז תובן שייכות המשנה לרבי אלעזר בן עזרי' שבאותו היום נעשה נשיא:

חידושו של נשיא בישראל (נשיא מלשון התנשאות) הוא לקשר ולאחד „כל ימי חיך" של כאו"א מישראל ושל כלל ישראל - „כל ימי חיך" הגשמיים בעולם הזה ובפרט בזמן הגלות („לילות") - עם גאולה (יציאה ממצרים וגבולים) בכלל, ובפרט עם ימות המשיח, הגאולה האמיתית והשלימה, שאין אחרי' גלות; דוקא הנשיא בכחו לחבר ולאחד את הגלות עם הגאולה, ובפרטיות יותר - לחבר את יציאת מצרים וימות המשיח (כפי שהם במצב שהגלות מפסקת בינתיים), „תזכור את יום צאתך מצרים כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח" - שבחייו של יהודי „כל ימי חיך" כנשמה בגוף בעוה"ז הגשמי והחומרי ובזמן הגלות, הוא יוכל לצאת ממצרים וגבולים, ויתירה מזו - לעמוד במצב דימות המשיח.

ולכן, דוקא ביום שעלה לנשיאות עסק ראב"ע בסוגיא ד„מזכירין יציאת מצרים" גם „בלילות" ו„להביא לימות המשיח".

ח. ויש לומר שזה קשור גם עם הקדמתו של ראב"ע „הרי אני כבן שבעים שנה כו":

הגמרא מספרת¹⁷ שראב"ע אמר „הרי אני כבן שבעים שנה ולא בן שבעים שנה", כי הי' אז רק בן י"ח שנה⁴⁸, ו„אתרחיש לי' ניסא ואהדרו תמני סרי

בן זומא, שיחנו הענין דיציאת מצרים „כל ימי חיך" גם „בלילות", בליל הגלות - מחדשים חכמים, „כל ימי חיך להביא לימות המשיח", ש„כל ימי חיך" בעולם הזה (הן בימים ואפילו בלילות, בחושך הגלות) ישנה, נוסף על הדרגא דיציאת מצרים (גאולה שאינה שלימה, כמו שהי' אז בגלוי), גם הדרגא דיציאת מצרים כפי שהיא לאמיתתה) „ימות המשיח", הגאולה השלימה שאין אחרי' גלות.

ולחוסף בדיוק הלשון „להביא לימות המשיח" (ולא „לרבות" וכיו"ב כרגיל), שהעבודה (דזכירת) יצי"מ „כל ימי חיך" בעולם הזה (א) מכניסה את ימות המשיח בעולם הזה עתה⁴⁵, עד יתירה מזו (ב) שזה מביא⁴⁶ בפועל ב„ימי חיך" השלימות דימות המשיח (לשון רבים, כולל כל התקופות בזה⁴⁷) בגאולה האמיתית והשלימה.

[מזה מובן שדברי החכמים אינם רק הלכתא למשיחא, אלא שבוה ישנה נפק"מ בעבודתו של יהודי (גם) בזמן הזה (קודם ביאת המשיח בפועל), שבזכירתו יצי"מ

ראב"ע שהביא דבריו - הי' מעין המצב דימות המשיח. ובכתו של ראב"ע הנשיא לחבר שניהם - שגם בזמן הזה (אצל כל ישראל) הי' המצב של ימות המשיח, כדלקמן בפנים.

45) כן שמעתי מאמור"ז ו"ל (ראה שיחת ליל ב' דחגה"פ תשי"ט). וראה גם שיחת ליל ב' דחג הפסח תרצ"ט (ספר השיחות ה'תרצ"ו - חורף ה'ש"ת ע' 323).

46) ראה שיחת ליל ב' דחג הפסח תש"ג (ע' 73) ב' פירושים ב„להביא לימות המשיח": (א) כפשוטו, שמשח יבוא. וצריכים להתבונן מה הי' המצב של כל דבר בעוה"ז בימות המשיח. (ב) שהכוונה והתכלית של כל העבודה בימי הגלות היא „להביא לימות המשיח".

47) ראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 191 ואילך ובכ"מ.

48) ולפי הירושלמי (ברכות פ"ד סוף ה"א) - בן שש עשרה שנה. ולגירסת האבודרהם - בן י"ג שנה.

להיות נשיא הי' עליו להשיג את השלימות של „(כ)בן שבעים שנה“, הברור דעניני העולם (הנחלקים לשבעים, שבעים אומות וכו'). וזה נתן לו את הכח שהי' אצלו „זכיתי שתאמר יצי"מ בלילות“, שיוכלו לפעול את הענין דיציאת מצרים (הגאולה ממצרים וגבולים) אפילו בהיותם במצב של תחתון („לילות“), נוסף על העבודה בזה בכל יום ויום, עד גם - „כל ימי חיך להביא לימות המשיח“⁵³, (מעין) העילוי והגאולה השלימה⁵⁴, כשנעשה (שלימות הברור דכל שבעים אומות כו', ו)הגילוי דשבעים⁵⁵, עי"ן דלמעלה, „והיו עיניך רואות את מוריך“⁵⁶, ובאופן שאלקות נמצא בגלוי בכל העולם, „ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר“⁵⁷.

ויש לקשר זה גם עם שמו של רבי

דרי חירותא. וזה הראה לכל שראב"ע ראי להיות הנשיא, בהיות לו „שערות לבנות של זקנה, ונאה לדרשן להיות זקן“⁴⁹.

נמצא, ששלימות הנשיאות קשורה עם מספר שבעים שנה דוקא, ועד כדי כך שעד אז הי' מצב שמבלי הבט על כל מעלותיו של ראב"ע, „דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא“⁵⁰, הרי „לא זכיתי שתאמר יצי"מ בלילות עד שדרשה בן זומא“, „באותו יום“ כשראב"ע נעשה נשיא.

והביאור בזה:

שבעים שנה הם שלימות בחיי האדם - כמ"ש⁵¹, „ימי שנותינו בהם שבעים שנה“. השלימות היא בכך, שהאדם מגיע אז לעבודה דבירור כל השבע מדות כפי שהן בשלימותן, שבע כלול מעשר (= שבעים) ובפרטיות יותר - נותנים לאדם „שבעים שנה“ בכדי לעשות את העבודה דבירור השבע מדות כפי שהן מתלבשות למטה, בנפש הבהמית „ימי שנותינו בהם“, „בהם“ לשון בהמה) ודלעז"ו בכלל (ובכללות - שבעים אומות העולם), וע"י עבודה זו מגיעים לשלימות דשבעים, בחי" עי"ן דקדושה, ראי' באלקות, עד להשלימות בזה לעתיד לבוא⁵².

ועד"ז י"ל בנוגע ל, הרי אני כבן שבעים שנה" דראב"ע הנשיא: בכדי

53) ולהעיר מיהוס ראב"ע שהוא „עשירי לעזרא“ (ובירושלמי יבמות פ"א ה"ו, שהעיד עליו ר' דוסא בן הרכינס ש„עיניו „כלומר מראיתו ותואר פניו“ - פני משה) דמיין לדידי“ (לעזרא), והרי בנוגע לעזרא איתא במדרש (הובא בפרשי יחזקאל מג, יא. פתיחת התיו"ט למס' עדיות. וראה ברכות ד, סע"א) דראוי הי' הבנין השלישי להיות בעת שעלו מבבל אלא שגרם החטא (ע"ד שהי' בזמן יצי"מ, כנ"ל ס"ה).

54) ראה קול סופר על המשנה ברכות שם (יב, סע"ב), שמפרש „זכיתי“ מלשון „זכו“, ע"פ מאתו"ל (סנהדרין צח, א) עה"פ (ישעי' ס, כב) „בעתה אחישנה“ - „זכו אחישנה“, ע"ד שאמר הקב"ה „נצחוני בני נצחוני“ (כ"מ נט, ב), וזה זכו, אם יגיעו בני ישראל למדרגה לנצח ברצונם את השכינה ע"ד מי מושל בי צדיק, הקב"ה גזור גזירה והצדיק מבטלו (ראה מו"ק טז, ב), אז אחישנה“.

55) להעיר מדברי ראב"ע שימות המשיח שבעים שנה (סנהדרין צט, א).

56) ישעי' ל, כ.

57) שם מ, ה.

49) פרשי' ברכות שם (ד"ה לית לך חירותא). וראה לקו"ש ח"ז ע' 123 ואילך. שיחת אחש"פ תשמ"א. ש"פ ראה תשמ"ב. ועוד.

50) ברכות כז, סע"ב.

51) תהלים צדי"ק, יו"ד.

52) ראה בכל זה - ספר הערכים חב"ד

מערכת אותיות - אות עי"ן ע' רפט ואילך. קובץ י"א ניסן שנת הצדי"ק עה"פ ימי שנותינו בהם שבעים שנה (ע' 87 ואילך). וש"נ.

מצד דרגת הקדושה דלע"ל אין מקום לענין של היפך (ע"ד הנהגת שמאי, מלשון „השם אורחותיו“⁶⁰, שלכן הלכה כשמאי דוקא לע"ל⁶¹). משא"כ הנהגת ראב"ע היתה בהתאם למצב בעולם הזה בזמן הזה, שאפילו בעולם דמיצרים וגבולים ושל העלמות והסתרים, עד למצב של חושך הגלות („לילות“), בו אפשרית מציאות ד„אין תוכו כברו“, ניתן לפעול את הברור והעלי" ד„יציאת מצרים“⁶². ולכן „באותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס“, וזהו ענין הנשיא להרבות תלמידים בישראל.

ועפ"ז הי' אפשר לומר, שמכיון שראב"ע נתן להכניס גם תלמיד כזה ש„אין תוכו כברו“, אפשר לפעול איתו רק גאולה שאינה שלימה (באופן של „אתכפיא“ כי הרע עדיין בתקפו), שכן הגאולה השלימה תלויה בכך שהכל יהי דוקא „תוכו כברו“ („ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ“); ממשיכים ומוסיפים החכמים – ש„כל ימי חיך“ כולל נוסף ל„לילות“, גם „להביא לימות המשיח“ – שגם במצב של גלות (כשיש מציאות של „אין תוכו כברו“) ניתן לפעול את הגאולה השלימה.

אלעזר בן עזרי' – שכשמו כן הוא: „אלעזר“ אותיות א-ל עזר, ו„עזריה“ אותיות עזר י-ה. ו„אלעזר בן עזרי'“ הוא החיבור דשניהם יחד [באופן שהעיקר הוא עזרי', ואלעזר מקבל (מבן) עזרי', או שהעיקר הוא אלעזר והוא „בן עזרי'“, ההמשך דעזרי', ויפה כח הבן מכת האב⁶³, או ע"ד הפירוש ב„בן חורין“, שמציאותו היא במעמד ומצב דחירות, ועד"ז בנדוד, שמציאותו של „אלעזר“ היא במצב ד„עזריה“].

היינו, שרבי אלעזר בן עזרי' יש לו עזר מיוחד מהקב"ה, וכפי שהקב"ה למעלה מעולם – הן משם א-ל (אלעזר), והן משם י-ה (עזריה), ששני השמות מורים על דרגא שלמעלה מסדר השתלשלות, ועאכו"כ „אלעזר בן עזרי'“ – שניהם יחד, ומשם מקבל הוא עזר מהקב"ה להיות נשיא ולתת כח לבני" לעשות את העבודה ד„יציאת מצרים“, „בימים“, „בלילות“, עד בימות המשיח עד „להביא לימות המשיח“.

ט. ולהוסיף, שהחידוש הנ"ל דראב"ע כנשיא מרמוז גם בסיפור הגמרא⁶⁴, ש„באותו היום (כשראב"ע נעשה נשיא) סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס, שהי' רבן גמליאל מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש, ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי כו“⁶⁵;

אצל רבן גמליאל הי' סדר ההנהגה מעין דלע"ל, כש„ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ“, ש„לא יכנס לבית המדרש“, תלמיד שאין תוכו כברו, כי

60) מ"ק ה, סע"א. וש"נ. לקו"ת שה"ש מח, סע"ב ואילך. ובכ"מ.
61) ראה מדרש שמואל לאבות פ"ה מ"ט. מקדש מלך לזח"א יז, ב. לקו"ת קרח נד, סע"ב ואילך. תוספות חדשים לאבות בתחלתו. – וראה בארוכה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 570 ואילך.
62) ולהעיר שלפי הפירוש בסידור האריז"ל הנ"ל (הערה 44), בן זומא וחכמים הם ע"ד ב"ש וב"ה (ראה שיחת ליל ב' דהגה"פ תש"ד – ע' 89), שעבודת ב"ש היא שלא תהי' יניקת החיצונים (מעין המצב דלע"ל), ועבודת ב"ה היא לפעול ולברר גם במקום שיש יניקת החיצונים

63) שבועות מח, סע"א. וש"נ.
64) ולהעיר מהב' דיעות בהמשך הגמרא כמה ספסלי אתוספו – ארבע מאה ספסלי או שבע מאה ספסלי (שהוא שבעים כלול מעשה).

בתחלתן ותחלתן בסופן", יש לזה שייכות לסיום הש"ס - הן בגמרא⁶¹; „כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב, שנאמר⁶² הליכות עולם לו א"ת הליכות אלא הלכות", שב„הליכות עולם" ממשיכים הלכות התורה, עד לדרגת עוה"ב (כולל - בפירושו⁶³ עולם התחי' לעתיד לבוא); והן במשניות⁶⁴; „לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר⁶⁵ ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום" (וגם סיום גמרא ברכות עצמה היא בפסוק זה), שהקב"ה נותן לבנ"י עוז (ע"ד „אלעזר בן עוזי"י", א"ל עוז בן עוזר י"ה), אין עוז אלא תורה⁶⁶, עד שנעשה „ה' יברך את עמו בשלום", אשר שלימות ענין השלום (בעולם) היא בגאולה האמיתית והשלימה (כמבואר⁶⁷ בענין „פדה בשלום נפשי"י⁶⁸).

יא. ע"פ הנ"ל מובן הביאור בדברי המדרש „ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה - על שם גאולת ישראל נזכרו כאן", אע"פ שבפשטות מדובר אודות הירידה ד„הבאים מצרימה":

„מזכירין יציאת מצרים בלילות" מורה שאמיתית הענין ד„הבאים מצרימה", הירידה בחושך הגלות („לילות"), היא - „גאולת ישראל" („יציאת מצרים"), עד - „להביא לימות המשיח" (הענין האמיתי

וזה מרומז בכך ש„ואף רבן גמליאל לא מנע עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת", שוראב"ע פועל שאגם ר"ג - שדרגת עבודתו קשורה עם ימות המשיח (כנ"ל) - אף הוא מסכים ומסייע לסדר ההנהגה דראב"ע, ש„נתנה להם רשות לתלמידים ליכנס לבית המדרש".

י. ויש להוסיף ביאור גם בהא שמשנה הנ"ל היא בסוף פרק קמא דמסכת ברכות: התחלת (פרק ראשון) דמסכת ברכות היא „מאימתי קורין את שמע בערבין", שמשמעותה (בעבודה רוחנית) היא הפעולה דקריאת שמע (קבלת עול מלכות שמים⁶⁹, ובאופן ד„מאימתי" מלשון אימה⁷⁰) אפילו „בערבין", בחושך הלילה והגלות; וזהו התוכן בסוף הפרק - „נעוץ סופן בתחלתן" - „ש„מזכירין יציאת מצרים בלילות" (בקריאת שמע), אשר יציאת מצרים היא „דבר אחד ממש" עם קריאת שמע, „ולכן תקנו פ' יציאת מצרים בשעת ק"ש דוקא אף שהיא מצוה בפני עצמה ולא ממצות ק"ש כו"י⁷¹. וע"פ הכלל הנ"ל ד„נעוץ סופן

(עיקר העבודה בזמן הזה, ובפרט בזמן הגלות), ע"ד החילוק בין בן זומא ש„מזכירין יצי"מ בלילות", כי בכחו לפעול יצי"מ גם בעת חושך הלילה, והחכמים דס"ל שאין כח לברר הלילות בזמן הזה, רק בימות המשיח (ועפ"ז תובן השייכות בשיחה הנ"ל דבן זומא וחכמים לבה"ב וכו'). וי"ל שע"י ראב"ע נמשך הכח „להביא לימות המשיח" גם בלילות בזמן הזה, כבעהרה הנ"ל.

63 ברכות רפ"ב.

64 כפירוש ר"א המלאך בעת למדו משנה זו עם רבינו הזקן (ראה גם סה"ש תש"ד ע' 66. סה"מ תשי"ע' 138). - וכהפס"ד שק"ש צ"ל „ככוונה באימה וביראה ברתת ובויעה" (שו"ע אדה"ו או"ח ר"ס סא. ועד"ז בטוש"ע שם. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 71 בהערות).

65 ס' יצירה פ"א מ"ז.

66 תניא ספמ"ז.

67 מס' נדה.

68 חבוקק ג, ו.

69 ראה רע"ב לסנהדרין ר"פ חלק. מדרש

שמואל על מס' אבות בתחלתו.

70 מס' עוקצין.

71 תהלים כט, יא.

72 ראה ויק"ר פלא"א, ה. יל"ש בשלח רמז

רמד. שהש"ר פ"ב, ג (ג). מדרש תהלים ל, ג. ועוד.

וראה לקו"ש חכ"ו ע' 444 הערה ד"ה זה.

73 שע"ת לאדהאמ"צ נו, א.

74 תהלים נה, יט.

שמות לכ"ף טבת⁷⁷, יום ההילולא דהרמב"ם⁷⁸, שחל לעולם בסמיכות לפ' שמות, וקביעותו בשנה זו - בערב שבת פ' שמות.

ובפרט ע"פ הידוע, שהאכילה דשבת באה ע"י העבודה והטירחא דערב שבת, כמאחז"ל⁷⁹, "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", מובן, שישנה שייכות בין יום ההילולא דהרמב"ם לפרשת השבוע, פ' שמות. ויתירה מזו: ה"אכילה" דשבת באה ע"י העבודה (טירחא) (דיום ההילולא של) הרמב"ם בערב שבת.

הענין בזה:

אצל הרמב"ם רואים בגלוי איך שבהיותו במצב ד, הבאים מצרימה" פעל שם (באופן השייך בזמנו) את הענין ד, גאולת ישראל", הן גאולה רוחנית בערך לחושך הגלות שהי' אז (בדוגמת יציאת מצרים גם במצב ד, "לילות"), והן כח והכנה לגאולה שלימה כפשוטה ("להביא לימות המשיח"), וכמרומו גם בשם "רמב"ם" ר"ת, "רבות⁸⁰ מופתי בארץ מצרים":

בהיותו כמצרים בפשטות חיבר שם הרמב"ם את חיבורו הגדול ספר "משנה תורה", ספר "הלכות הלכות" ה"מקבץ לתורה שבעל פה כולה"⁸¹, שזה פעל גאולה (יציאת מצרים) במצב דחושך הלילה של הגלות - כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו הטעם שראה לחבר חיבורו, בכדי לשלול את ההעלם והסתר שנעשה

דיציאת מצרים, כנ"ל. ולכן, "על שם גאולת ישראל נזכרו כאן" - כי הכוונה היא שבמצב ד, הבאים מצרימה", במיצרים וגבולים, יפעלו ויגלו איך שזהו (לא רק בשביל הגאולה, אלא שזה גופא) "על שם) גאולת ישראל", עד (על שם) הגאולה האמיתית והשלימה.

ולהוסיף, ש"בני ישראל הבאים מצרימה" היו, "שבעים נפש"⁷⁵. ויש לומר, שבוה מרומז שתוכן העבודה הוא גם ב, הבאים מצרימה", בגלות בין שבעים אומות (שהם כנגד השבעים נפש⁷⁶), לגלות את "גאולת ישראל". שהכח לפעול זאת בא מ"שבעים נפש" ("וצאי ירך יעקב"⁷⁵), ע"ד שראב"ע, "כבן שבעים שנה" נותן את הכח ל"מזכירין יצי"מ בלילות" עד "להביא לימות המשיח", להשיג את העי"ן רבתי דקריאת שמע (בה מזכירין יצי"מ)⁸².

ומזה מובן גם הלימוד מהמדרש לבנ"י: יש לדעת, שאפילו בגלות, הרי נוסף לזה שבנ"י נשארים קיימים בתכלית השלימות כמובן ופשוט, וכמרומו גם בסוף פ' ויחי - ויהנטו אותו ויישם בארון במצרים", ש"ויהנטו" הוא בכדי שהגוף ישאר קיים - הרי "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" מוסיף עוד יותר, ש"על שם גאולת ישראל נזכרו כאן": נוסף לזה שבנ"י נשארים בשלימות כנשמות בגופים בחיים גשמיים וחיים רוחניים גם יחד, נשמה בריאה בגוף בריא, בתכלית השלימות, הם עומדים במצב (לא רק שמוביל לגאולה, אלא יתירה מזה - מצב של) "גאולת ישראל" עד - "כל ימי חיין להביא לימות המשיח". וכדלקמן.

יב. עפ"ז אפשר להבין השייכות דפ'

77 כדברי השל"ה (חלק תושב"כ ר"פ וישב - רצו, א), ש, המועדים של כל השנה . . . בכלן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן כו"י.

78 ראה לקו"ש חכ"ו ע' 26. וש"נ.

79 ע"ז ג, סע"ב.

80 בא יא, ט.

81 הקדמת הרמב"ם לספרו היד.

75 פרשתנו א, ה.

76 ראה פרש"י האוינו לב, ה.

ולהוסיף, שהרמב"ם חי שבעים שנה⁸³, ימי שנותינו בהם שבעים שנה", שמורה שאצלו היתה בגלוי השלימות שקשורה ל"הרי אני כבן שבעים שנה" לפעול "יציאת מצרים" בכל המצבים (בימים, בלילות ולהביא לימות המשיח), כנ"ל בנוגע לראב"ע.

וע"פ הידוע⁸⁴ שביום ההילולא של צדיק, כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו עולים למעלה, וזה מאיר ומתגלה למטה ו"פועל⁸⁵ ישועות בקרב הארץ" - מובן, שביום כ"ף טבת, יום ההילולא של הרמב"ם, קיימים בגלוי "כל מעשיו ותורתו ועבודתו" של הרמב"ם - בחיבור ספר, "משנה תורה" בארץ מצרים, וכל שאר עניני עבודה שלו במשך שבעים שנות חייו - וזה "פועל ישועות בקרב הארץ", בקרב הארץ דמצרים⁸⁶ (מיצרים וגבולים דעולם), באופן שזה נעשה מורה דרך ו"מורה הנבוכים"⁸⁷ דבנ"י בכל הדורות שלאח"ז.

ועפ"ז מובן החידוש דה"אכילה" בשבת פ' שמות בשנה זו - כיון שבאה ע"י העבודה והטירחא בערב שבת זה, כל מעשיו ותורתו ועבודתו שהכין הרמב"ם במשך שבעים שנות חייו, נמצאים כולם בגלוי באופן ד"פועל ישועות בקרב הארץ" בערב שבת זו; הרי מובן מכך מה

בלימוד והבנת התורה, ש"אותם הפירושים וההלכות והתשובות כו' נתקשו בימינו ואין מבין ענינם כראוי אלא מעט במספר ואין צריך לומר התלמוד עצמו כו'", ולכן "ראיתי לחבר דברים המתבררים כו' כולם בלשון ברורה ודרך קצרה עד שתהא תושבע"פ כולה סדורה בפי כל כו'",

וכך נעשה בפועל, שספר הרמב"ם נעשה מורה דרך לבנ"י בכל הדורות, החל מבנ"י במצרים בדרו של הרמב"ם, ומשם נתפשטו פסקי הלכותיו למקומות אחרים בעולם (כידוע מאגרות הרמב"ם), עד לבנ"י בדורות שלאחרי זה, כולל גם ע"ז שריבוי ספרים (החל מהשולחן ערוך וכו') מיוסדים על ספר הרמב"ם.

כלומר, שהרמב"ם פעל שגם במצב של "לילות", "ערבין" במצרים כפשוטו (ומצרים מלשון מיצרים וגבולים) - התי "יציאת מצרים", "גאולת ישראל" (בדוגמת פעולת רבינו הקדוש ע"י חיבור המשניות⁸², "כדי שלא תשתכח תורה שבע"פ מישראל⁸¹, כמרומו גם בהתחלת המשנה "מאימתי קורין את שמע בערבין", "מזכירין יצי"מ בלילות", כנ"ל).

ויתירה מזו: נוסף על "מזכירין יצי"מ בלילות", פעל הרמב"ם גם את הענין ד"כל ימי חיך להביא לימות המשיח" - כידוע שספר הרמב"ם כולל כל הלכות התורה, גם הלכות השייכות לזמן שבת המקדש קיים, וגם - ההלכות דימות המשיח (בסיום ספרו), שמורות לבנ"י ההלכות שקשורות עם ימות המשיח, איך צריך להתכונן לזה, והסדר בפועל דביאת הגאולה האמיתית והשלימה.

83) סדר הדורות ד"א תתקכ"ו. שם הגדולים להחיד"א מערכת גדולים ערך רמב"ם בסופו. - ולהעיר שהרמב"ם חי ע' שנה פחות פ"ג יום (סה"ד שם, ממאור עינים ספכ"ה) - פ"ג יום בין הסתלקותו בכ"ף טבת ליום הולדתו בערב פסח. ואולי יש לומר, שפ"ג יום אלו נשלמו ע"י הפ"ג הלכות שבספר משנה תורה (כמ"ש הרמב"ם בסוף מנין המצוות ע"ס ההלכות שבהקדמת ספרו).

84) תניא אנה"ק סז"ך-כת.

85) תהלים עז, יב.

86) ראה וארא ת, יח.

87) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 30. וש"נ.

82) והרי ספר הרמב"ם הוא, בלשון קצר וצח כלשון המשנה" (הקדמת הכסי"מ לספר היד).

ובפשטות - שלא זקוקים להפסק ח"ו בין „כל ימי חיך” ו„ימות המשיח” (כמו שהי' אצל בני" בכל הדורות שלפני דורנו זה), אלא „כל ימי חיך” דכאו"א מישראל, חייו הגשמיים כנשמה בגוף, כוללים בפשטות (גם) „ימות המשיח” בלי הפסק, מכיון שהגאולה באה תיכף ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אם זה מצב דלילה, „הבאים מצרימה”), כך שהרגע האחרון דהגלות והנקודה האחרונה דהגלות נעשים רגע ראשון ונקודה ראשונה דגאולה,

ומ„ימי חיך” בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אם הוא כבר מבוגר משבעים שנה וכיו"ב), עובר כאו"א מישראל - מיד בתכלית השלימות, „ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין”, בהמשך ד„כל ימי חיך” בימות המשיח, וחיים נצחיים שיהיו אז.

יד. ונבוגע לפועל הכוונה היא, שהעבודה דבנ"י עתה צריכה להיות „להביא לימות המשיח”, לגלות כבר תיכף בפועל איך שהמצב ד„הבאים מצרימה” בגלות הוא באמת מצב ד„גאולת ישראל”, עי"ז שמתכוונים בעצמם ומכינים אחרים למצב ד„ימות המשיח”.

כולל ובמיוחד - בקשר עם יום ההילולא דהרמב"ם - ע"י שמתחזקים ומוסיפים בלימוד ספר משנה תורה להרמב"ם, כולל - ע"י ההשתתפות (או להוסיף חיווק בזה, אם משתתף כבר) בלימוד הרמב"ם דכו"כ מבנ"י, ג' פרקים ליום, או פרק א' ליום, או ספר המצוות⁹⁰, ובפרט - בספר הרמב"ם עצמו - הלכות מלך המשיח⁹¹, בשני הפרקים

זה מוסיף בעבודת שבת זו, העבודה לפועל „גאולת ישראל” במצב ד„הבאים מצרימה” בגלות!

יג. הלימוד וההוראה מזה מובן בפשטות, ובפרט בדורנו זה ובזמננו זה:

כמדובר ריבוי פעמים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שנוסף ע"ז שכבר „כלו כל הקיצין”⁸⁸, כבר עשו בני" תשובה, וסיימו הכל, כולל גם - „לצחצח הכפתורים”, וצריך רק שהקב"ה יפתח את עיניהם של בני" שיראו שהגאולה האמיתית והשלימה כבר ישנה, ויושבים כבר לפני שולחן ערוך, בסעודת לויתן ושור הבר"ה וכו' וכו'.

מזה מובן, שאם כבר בירידה למצרים אלפי שנים לפני"ז, ב„ואלה שמות בני" הבאים מצרימה” נמצאת בגלוי „גאולת ישראל”, ואם בכל הזמנים עבודה של יהודים היא להמשיך את הגאולה במצב הגלות,

ועאכ"כ לאחר שישנו כבר הריבוי דמעשינו ועבודתינו במשך כל הדורות, כולל - דרבי אלעזר בן עזרי' בזמנו, והרמב"ם בזמנו, וכל צדיקי ישראל בכל הדורות, עד בדורות האחרונים - העבודה דרבתינו נשיאינו המיוחסים לבית דוד משבט יהודה, כולל - העבודה דכ"ק מו"ח אדמו"ר במשך שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין (תר"ם-תש"ו) -

הרי במכלשכ"ן וקל וחומר בדורנו זה ובזמננו זה, לאחר שכבר סיימו הכל (כנ"ל), ישנה הבטחה גמורה בתורה, שבטח יהי' „(תזכור יום צאתך ממצרים) כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח”,

88) סנהדרין צז, ב.

89) ראה ב"ב עד, ב ואילך. פסחים קיט, ב.

90) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 229 ואילך.

91) כ"ה הכותרת בדפוס ויניצאה רפד. שי.

ועוד.

שלאחר שישנו כבר ה"מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה'" - שאז "בחזקת שהוא משיח" - שכבר יהי מיד "משיח בודאי", עי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל . . ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו", עד - כסיום הרמב"ם - "מלאה⁹⁴ הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים".

---

(94) ישעי' יא, ט.

האחרונים דהלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

ונוסף ללימודו בזה, להשפיע גם על עוד מבני מסביבתו, אנשים נשים וטף, באופן ד"והעמידו תלמידים הרבה"⁹², ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, שע"י עצם ההחלטה בדבר יקבלו תיכף ומיד את השכר, הקיום בפועל של דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁹³,

---

(92) אבות פ"א מ"א.

(93) הל' מלכים ספ"א.

הוספה א'

בס"ד. תוכן מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א
 עם שר התחבורה משה שי' קצב
 מוצאי יום רביעי, יו"ד שבט ה'תשנ"ב,
 בהתחלת מעמד חלוקת הדולרים

רשימה פרטית בלי אחריות

כשהוצג שר התחבורה משה קצב, לחץ כ"ק אדמו"ר שליט"א את ידו (והמשיך להחזיק את ידו כל משך זמן הדיבור) ובירכו: שיזכה בתור תפקידו לקבץ עם ישראל, תורת ישראל והקב"ה, שג' אלו לא ינתק.

והמשיך כ"ק אדמו"ר שליט"א: שמעתי לאחרונה שמועה מוזרה ומבהילה בנוגע לדיבורים והחלטה של הממשלה בארץ-ישראל, אודות מסירת חלקים מארץ-ישראל. לפועל מדברים כעת אודות תכנית לתקופה של חמש שנים שקוראים לזה אוטונומי, אבל לא משנה באיזה אופן מדברים על זה ומסבירים את זה שהרי בפועל דיבורים אלו וענינים אלו הם בגדר האיסור המפורש ד"לא תחנם" שאסור למסור שום חלק מארץ-ישראל לאומות העולם! ודיבורים אלו יביאו סוכ"ס למסירת חלקים מארץ-ישראל בפועל. וממילא נמצא שזה שמדברים אודות זה - ה"ז כפירה בה' ובתורתו ובארץ-ישראל ובקדושת ארץ-ישראל.

דיבורים אלו אודות תוכנית האוטונומיה הינם צעד ראשון למסירת חלקים מארץ-ישראל ולא רק חלקים קטנים אלא חלקים גדולים כמו יהודה, שומרון, עזה, חברון וירושלים וכו', והרי זה ענין של פיקוח נפשות ממש! וכאמור שלא משנה מה שהיהודים חושבים ואומרים ומסבירים את זה אלא איך שאומות העולם מפרשים זאת, והם מפרשים זאת שמדובר אודות תוכנית סופה מסירת חלקים מארץ-ישראל בפועל והקמת מדינה פלסטינאית.

אתה הרי מבין ערבית, אז תשאל את הערבים הגרים שם ותראה שהם יגידו לך שמה שהם מתכוונים אודות מה שמדברים על אוטונומי לתקופה של חמש שנים פירושו בפועל שמוסרים להם חלקים מארץ-ישראל כדי להקים מדינה פלסטינאית. וממילא אין זה נוגע כלל איך היהודים יפרשו את זה, כי העיקר הוא איך שהגויים מסתכלים על זה.

רק עצם הדיבור בנוגע לתוכנית האוטונומי הוא חילול ה' וחילול הקודש. זה שיש בארץ-ישראל יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות הרי זה בנוגע להם בפרטיות, אבל כאן המדובר שממשלת ישראל תכריז מלחמה גלוי' נגד ה' ותורתו. ובנוגע למה שמסבירים שאין המדובר אלא אודות מינהל עצמי שינהלו לבד את

החינוך שלהם והחקלאות משלהם וכו' אבל לא ענייני חוץ וביטחון ושוהו רק לניסיון, הרי זה ענין של דיפלומטי' ובוה לא אתווכח היות שכנראה אתה מבין יותר טוב ממני בזה, אבל כאן אין המדובר אודות דיפלומטי' אלא אודות דיבורים רחמנא ליצלן אודות מסירת חלקים מארץ-ישראל, ועצם השקו"ט אודות ענינים אלו הרי זה חילול ה', נגד ה' ותורתו וכו', ובמילא אין שום חילוק איזה מטעמים ומעדנים (דיפלומטי') יעשו מזה היהודים.

ובנוגע לזה שאומרים שהיות שיש כעת עלי' מרוסי' וכמו"כ זקוקים לערביות מהממשל דארה"ב וכו' ולכן מתחשבים במה שתאמר ממשלת ארה"ב, הרי בפועל זהו הצעד הראשון למסור חלקים מארץ-ישראל. והא ראי' שהרי הם עצמם אומרים שמה שעושים זה הוא בגלל שנתרשמו מהגויים ושיש לחץ וכו', או אח"ז כשיבוא עוד לחץ אז שוב יתרשמו מאומות העולם ואין לדבר סוף, וכפי שראו זאת בפועל בעבר שכשנכנעים ללחץ הרי זה מביא עוד לחץ.

(השר משה קצב אמר שבשנה שעברה ה' אגרת מהנשיא ג'ורג' בוש שמתנגד למדינה פלסטינאית, והשנה הוא כתב רק שאינו בעד מדינה פלסטינאית, אז רואים שיש כאן שינוי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ורואים לאיזה כיוון הולך השינוי).

לא יתכן שיהודי המאמין בה' ובתורתו יהיה חס ושלום שותף לענינים כאלו ולתת חתימה לענין כזה. ולפי זה עדיף שהממשלה תבטל ולא תהי' ממשלה יהודית, שהרי לא מדברים אודות תוכניות אלו אלא אך ורק בגלל לחץ אומות העולם (כפי שהם בעצמם אומרים). אז באם כך הוא המצב הרי לפי זה עדיף שיקימו - רחמנא ליצלן - ממשלה של אומות העולם בארץ-ישראל והם יחליטו לכתחילה מה לעשות עם ארץ-ישראל, ולכל הפחות אז לא יהיו יהודים שיחתמו על ענינים כאלו!

אתה בטח מכיר את מר מנחם בגין שבהתחלה לא הסכים לעניני קעמפ-דיוויד והי' בתוקף נגד זה, אבל בסוף התחיל לעשות ויתורים, וכפי הנשמע עד היום מתחרט ע"ז שויתר על חלק מארץ-ישראל.

במילא אם אנשים שלא מאמינים בהקב"ה היו עושים את זה הי' אפשר להבין, אבל אנשים שמאמינים בהקב"ה, שמהם יבוא חתימה אודות מסירת חלקים מארץ-ישראל - הרי זה חילול ה'.

שמיר מאמין בקב"ה ובקדושת ארץ-ישראל, ולכן הרי זה דבר בלתי מובן כלל שדוקא הוא יסכים לדבר כעת אודות תוכנית שפירושן מסירת חלקים של ארץ-ישראל.

בטחון של ארץ-ישראל הוא מה' אחד, ואם יתנהגו בהתאם בכל התוקף הדרוש כפי שצריכים או אין מה לדאוג בנוגע לביטחון ארץ-ישראל!

בינתיים מדברים רק אודות ענין של חמש שנים מכיון שמפתחים להגיד ברור

שרוצים למסור חלקים מארץ-ישראל, אבל י"ל שכוונתם ברורה שסוף כל סוף ימסרו חלקים מארץ-ישראל. ע"פ השערתו - שמיר בעצמו יודע את זה ויותר טוב ממני.

לשמיר יש הרבה זכויות בנוגע לארץ-ישראל מתחיל עוד מהזמן של האירגון וכו', שאז כשהי' (על פי תורתנו) שליטה לאומות העולם על ארץ-ישראל להם שמיר נגד זה, ועכשיו הוא זה שמדבר אודות מסירת חלקים מארץ-ישראל.

ובנוגע לפועל לדעתי - צריכים לראות ששמיר יבטל מיד את ההחלטה והדיבורים אודות אוטונומי'.

אני כל הזמן לחמתי שתהי' ממשלה של שמיר, וכשם שעשיתי הכל מה שהי' ביכולתי שתקום דוקא ממשלה שראש ההמשלה יהי' שמיר, הרי באם ימשיכו בכיוון זה אודות דיבורים כאלו אז אני מנחם מענדל יהי' הראשון שילחם בכל התוקף ובכל הכחות שלי נגד שמיר שתתפרק הממשלה!

עד היום הי' רק מר שמעון פרס נגד ממשלת שמיר, אבל באם שמיר ימשיך בכיוון זה אודות דיבורים על אוטונומי' אז אני גם כן יהי' נגד ממשלת שמיר.

באם שמיר אינו יכול לעמוד מול הלחץ של אומות העולם, שיכריזו זאת בגלוי שאינו יכול לעמוד מול הלחץ ואינו יכול להיות יותר ראש הממשלה!

שמיר פירושו כפי שכבר אמרתי כמה פעמים בעבר שכתוב שזה דבר הבוקע אבן קשה, או כששמיר ישים שמיר בכל התוקף על ההחלטה בענין דיבורים אלו אודות מסירת חלקים מארץ-ישראל זה יבקע ויתבטל, ותבטל לגמרי כל החלטה ומחשבות אודות ענינים כאלו.

השר משה קצב: הרבי שליט"א הוא זה שהקים את הממשלה הנוכחית, ואנחנו רוצים את המשך ברכתו של הרבי לממשלה, שמכניסה קדושה לממשלה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כששמיר יכניס בארץ-ישראל קדושה או זה יתן לו את הכח לעמוד מול הלחצים.

השר קצב: שמיר בודאי יהי' חזק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: עד עכשיו הי' חזק, ובמילא בנוגע לעכשיו צריכים לראות שיפסיקו מיד את הדיבורים אודות אוטונומי'.

והמשך כ"ק אדמו"ר שליט"א: בטח תמסור זאת למר שמיר ובטח לא תקפיד עלי על שהנני מטיל עליך שליחות בלתי נעימה. אבל תמסור זאת בכל התוקף כפי שאני אמרתי את זה, ולמה לי לעשות שליח בעצמי שילך אליו וימסור לו את הדברים בכל התוקף. וסליחה על זה שדיברתי כל כך קשה כי באמת היו צריכים לדבר על זה באריכות יותר גדולה וכהנה וכהנה, אלא שאין הזמן כעת להאריך בזה. ויהי רצון שתבשר בשורות טובות בכ"ז, וידברו רק אודות ענינים של קדושת ארץ-ישראל וקדושת עם ישראל. בשורות טובות.

הוספה ב'

משיחות ש"פ שמות, י"ט טבת ה'תנש"א

לפי כל הסימנים שבדברי חז"ל עומדים אנו בסוף זמן הגלות, לאחרי שכבר "כלו כל הקיצין"¹, וכבר עשו תשובה, ובלשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (לפני עשרות שנים) שכבר סיימו כל עניני העבודה, גם "צחצוח הכפתורים"², ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו³.

* * *

גם לאחרי קושי ואריכות הגלות האחרון במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה (שלא בערך לגלות מצרים במשך מאתיים ועשר שנה) – מציאותם של "בני ישראל" היא בעצם למעלה מגלות, וכל רגע נוסף שנמצאים בגלות ה"ז באופן ד"הבאים מצרימה"⁴, "כאילו אותו יום נכנסו למצרים"⁵, ועומדים הם בתוקף האמונה והבטחון שתיכף ומיד יקיים הקב"ה הבטחתו "פקד פקדתי אתכם"⁶ בגאולה האמיתית והשלימה, ובפרט כששומעים ממשה רבינו שבדורנו⁷, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר סיימו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, ועאכו"כ לאחרי שישנה גם השלימות דארבעים שנה, "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸, ועומדים בשנת הנ"א

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(3) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.

(4) שמות א, א.

(5) שמו"ר ריש פרשתנו (פ"א, ד). תנחומא שם ג.

(6) שמות ג, טז.

(7) ראה ב"ר פנ"ו, ז: "אין דור שאין בו כמשה". וראה זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט (קיב,

רע"א. קיד, רע"א). תניא פמ"ד. שם אגה"ק ביאור לסי' ז"ך בסופו.

(8) תבוא כט, ג.

(ה'תשנ"א), ר"ת (הי' תהא שנת) נפלאות אראנו.

ולכן, יש לעודד ולחזק את רוחם של בני"ע ע"י ההכרזה שהקב"ה אומר בכל יום באופן דחדש ממש "פגד פקדתי אתכם", ומשיח צדקנו "עומד אחר כתלנו"⁹, ו"הנה זה בא"¹⁰, ויש להתכונן לקבל את פניו ע"י ההוספה בקיום התומ"צ, כפס"ד הרמב"ם¹¹ (בעל יום ההילולא דכ"ף טבת, מוצש"ק זה) שע"י "מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

(9) שה"ש ב, ט.

(10) שם ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).

(11) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד
ב"ר יהודא לייב הלוי ע"ה שגלוב
שנאסר לרגלי מסירות נפשו בעד החזקת היהדות
ביום ד' תשרי ה'תרח"צ ונרצח במאסרו
ביום כ"ה טבת ה'תרח"צ
וזוגתו הרבנית בעלת מסירת נפש וכו' מרת מארייאשא
בת הרה"ח וכו' ר' בן-ציון ע"ה שגלוב (גארעליק)
נלב"ע בשיבה טובה ביום כ"ף טבת ה'תשס"ז
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י נכדם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

*

ה"י שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים מל: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יהי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>